

Čís. 8642.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Není přípustným, by ve stanovách družstva byla činnost družstva rozšířena zásadně i na nečleny bez jakéhokoliv obmezení.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1929, R I 1011/28.)

Rejstříkový soud vrátil opověď družstva k opravě mimo jiné v tomto směru: V § 3 odst. 3 stanov jest opatřování zboží všeho druhu pokud jde o nákup a vydávání a prodávání knih a tiskopisů všeho druhu obmeziti podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. na členy, poněvadž je nepřipustno, by svaz nakupoval zboží a prodával je komukoliv, a rovněž je nepřipustno, by vydával knihy a tiskopisy vůbec a prodával je i nečlenům, ježto by pak nešlo o svépomocné sdružení ve smyslu citovaného zákona, nýbrž o podnik čistě výdělečný. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Jest přisvědčiti rejstříkovému soudu, když žádá, by v odstavci 3 § 3 stanov opatřování zboží všeho druhu, pokud jde o nákup a vydávání a prodávání knih a tiskopisů všeho druhu obmezeno bylo podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. na členy, neboť družstva jsou podle § 1 cit. zák. spolky s neuzavřeným počtem členů, které mají za účel podporovati výdělečnost nebo hospodářství svých členů pomoci společného provozování předmětu podnikání aneb poskytování úvěru, z čehož plyne, že společenstva musí býti obmezena na osoby, které mají zájem na předmětu podnikání společenstva. Proto jest nepřipustno a vyloučeno, by družstvo nakupovalo a prodávalo zboží komukoli, zejména i nečlenům, vždyť by v takovém případě šlo přímo o kapitálovou asociaci, což by však odporovalo § 1 cit. zák. Ustanovení § 3 odst. 3 stanov, pokud jde o opatření zboží všeho druhu, pokud jde o nákup a o vydávání a o prodávání knih a tiskopisů všeho druhu nevyhovuje zásadě § 1 cit. zák. a právem žádá rejstříkový soud, by tato činnost obmezena byla na členy, ježto jen tak zachován bude ráz svépomocnosti družstva, jak to má na mysli § 1 cit. zák. Z okolnosti, že jiná družstva jsou zapsána v rejstříku společenstevním s podobným účelem, jaký si vytknul stěžovatel, nemůže stěžovatel s hlediska § 12 obč. zák. nic pro sebe odvozovati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu. —

Důvody:

Jde o to, zda navrhovaná změna § 3 c) stanov vyhovuje zásadám družstevního zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. Oba nižší soudy správně uznaly, že tomu tak není. § 1 zákona definuje družstva jako spolky o neuzavřeném počtu členů, které mají za účel podporu

výdělku neb hospodářství svých členů společným provozem závodu nebo poskytováním úvěru. Vlastní družstevní činnost toho kterého typu družstva, jak je příkladmo zákon v § 1 vypočítává, bude sice podle povahy společenstva různá, ale musí zůstati vždy obmezena na členy, v jejichž zájmu se právě družstvo utvořilo. Vždyť podstatou každého družstva jest svépomoc. Nelze proto rozšiřovati družstevní činnost a výhody z ní plynoucí na nečleny, neboť pak by pozbyl družstevní zákon svého významu a účelu. Opak nelze dovoditi ani ze zákona o přímých daních ze dne 15. června 1927 čís. 76 sb. z. a n., neboť tento zákon upravuje jen poměry daňové a, rozeznává-li v § 75 mezi společenstvy, která obmezují svou činnost podle stanov i skutečně na své členy, a družstvy, která rozšiřují svou činnost ve skutečnosti na nečleny, činí tak proto, by vytýčil, kdy jsou družstva účastna daňových výhod, aniž však stanoví normu, jíž by mělo býti derogováno předpisům neb zásadám společenstevního zákona. Ale ani v zákoně ze dne 10. prosince 1924 čís. 279 sb. z. a n. není opory pro stanovisko stěžujícího si svazu. Spíše opak lze z něho dovoditi, neboť § 2 tohoto zákona ukládá rejstříkovému soudu, by povolil zápis zamýšlené přeměny jen tehdy, odpovídají-li stanovy družstva platným předpisům. Nesmí se tedy stanovy přičítati především zásadám družstevního zákona i když nedochází v podstatě ke změně předmětu podniku přeměňující se společnosti s r. o. v družstvo (§ 1 uved. zák.). Posléze ani § 13 družstevního zákona nenasvědčuje tomu, že by vlastní družstevní činnost mohla býti rozšířena i na nečleny, neboť toto zákonné ustanovení nepraví nic jiného, než že pro společenstva, jichž předmětem podnikání jsou zcela nebo částečně obchody, platí předpisy obchodního zákona, týkající se obchodníků, bez ohledu ke způsobu a výši zdanění, pokud zákon družstevní neobsahuje odchylných předpisů. Obchody může však společenstvo provozovati zase jen v rámci svého § 1 zákona vymezeného družstevního účelu. Široké a nedosti jasné znění § 3 c) nových stanov, jímž má býti každá činnost družstva rozšířena zásadně i na nečleny bez jakéhokoliv obmezení, připouštělo by prostě neobmezené, jen k dosažení zisku směřující obchodování družstva tak jako kteréhokoli ryze kapitalistického sdružení, při němž by vlastní jeho účel, přímá podpora výdělku neb hospodářství členů, ustoupil zcela do pozadí. Nedochází v něm zejména ani výrazu předpoklad, tvrzený v dovolací stížnosti, že vynecháním obmezení při prodejkách nezamýšlí družstvo rozšířiti svou činnost na nečleny, nýbrž že jen v případech nutkavých bude prodávati nečlenům. Dovolací stížnost není v § 16 čís. pat. z 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. odůvodněna a nemohlo jí býti vyhověno.

Čís. 8643.

Zamítl-li soud první stolice námitku nepřipustnosti pořadu práva, vyhověl však námitce věcné nepřislušnosti soudu a odmítl žalobu, rekursní soud pak vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva, ne-